

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av stubbmöllan i Östra Odarslöv, Skåne

Linderson, Hans

2016

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2016). *Dendrokronologisk analys av stubbmöllan i Östra Odarslöv, Skåne*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2016:24). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

22 juni 2016

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2016:24
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV STUBBMÖLLAN I ÖSTRA ODASLÖV,
SKÅNE

Uppdragsgivare: Science Village Scandinavia AB, Skomakaregatan 4, 223 50 LUND

Maria Milton project Manager, +46 721 50 33 20 www.sciencevillage.com

Område: Lund Prov nr:78535-78545 **Antal borrh+sågprov:** 2+9

Dendrokronologiskt objekt: Möllans äldsta delar.

Dendrokronologiskt och vedanatometiskt resultat:

Dendro Id	Prov-beskrivning	Trädslag	Antal år; antal radier annat än 2	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E efter V vinterhalvåret S sommar
78535	Stenbjälke	Ek	82+ew	Sp 14,nära W	1694	1696±2
78536	Stubb	Ek	43;1	Nära Sp, ej W	(1604)	(E 1614)
78537	Stiva yttre väst	Ek	138;3	Sp 10 nära W	1728	1730 ± 2
78538	Stiva inre söder	Ek	138	Sp 19, W	1730	V 1730/31
78539	Stiva inre söder	Ek	117;3	Sp 14 nära W	1727	1730 ± 3
78540	Stiva inre norr	Ek	110-lw	Sp 11,nära W	1729	1731 ± 2
78541	Stiva inre norr	Ek	79	Sp 17, W	1730	V 1730/31
78542	Tvärslå mellan yttre stivor	Ek	121;1+ew	Sp 16, W	1686	S 1687
78543	Stiva yttre höger	Ek	112;3-lw	Sp 13, W	1836	S 1836
78544	Fotträ v-ö återanv	Ek	225+ew	Sp 12, W	1695	S 1695
78545	Fotträ mellan mot Sydost	Ek	107-lw	Sp 7, ej W	1793	1801 ± 5

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till den dendrokronologiska analysen

Stenbjälke prov 78535

I denna bjälke står inristat 1647 (romerska tecken, möjligt årtal). Detta årtal måste hänvisa till någon annan byggnadsdel då just **detta virke är avverkat 1694-1698** (sannolikt sommaren 1695, se nedan).

Stubb prov 78536

Dateringsförslaget säger att virket är avverkat **efter år 1614**.

Detta resultat uppnår inte de kriterier vi ställer på en säker datering. Här finns således två osäkerheter dels om dateringen av yttersta årsring i provet, dels hur många (yngre) årsringar som saknas utanför den yttersta i provet. Mycket talar dock för att detta virke kan vara avverkat 1647 eller något år tidigare. Förutom statistiska korrelationer (dock lite för svaga) med stora skånska dendrokronologiska serier, så bristen på korrelationer med det övriga "dendro-materialet" i möllan indikerar på att den avviker från detta yngre virke.

Stivor (snedstöttor) både yttre och inre, prov 78537-78541

Dessa fem undersökta är **avverkade vinterhalvåret 1730/31**, tre har en lite större felmarginal men som täcker denna datering. Proverna korsdateras väl sinsemellan, vilket indikerar starkt på att de är tagna från en gemensam skog och vid samma tid.

Stiva (snedstötta) bedömd yngre, prov 78543

Denna är avverkad **sommaren 1836**. Vi undersökte inte andra stivor men detta prov indikerar att man har ersatt virke i kvarnen fortlöpande efter behov.

Tvårså mellan yttre stivor prov 78542

Denna är avverkad **sommaren 1687** och är uppenbarligen återanvänd eftersom den gör sitt jobb i virke som är avverkat vintern 1730/31. Dateringen går inte att finna bland det övriga daterade virket.

Fotträ (syll) prov 78544-78545

Dessa två får vitt skilda dateringar. Prov 78544 är återanvänd och är avverkad **sommaren 1695**. Prov 78545 är avverkad **1796-1806**.

Den dendrokronologiska analysen visar att prov 78544 har stor samhörighet med prov 78535, stenbjälken. Rimligen har en större renovering gjorts kring sekelskiftet 1700/1800 där man har återanvänt äldre virke från kvarnen.

Samlad bedömning

Dateringar av virket i möllan visar att byggnaden har varit under kontinuerlig verksamhet och underhållning, från mitten av 1600-talet vidare 1687, 1695, 1731, 1801±5 och 1836. Yngre reparationer är inte undersökta. Virkets proveniens är skånsk.

Tack

Till Stephan Malmberg som sågade och beskrev virkets ursprungliga position.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har trädets totala egenålder uppskattats samt en mer vågad datering vanligen avser detta en mer precis datering, mest sannolikt avverkningsår.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se, Tel: 046-2227891 (mobil)